

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

I. Aen-Merckinge Op de Ketterije der Massalianen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

I. AEN-MERCKINGHE

Op de Ketterije der Massalianen.

D. Cabeljau, pp. 563.

VAn de *Massalianen* wordt ghetuyght dat sy hare bedehuyfen hebben ghemaect, in welke sy des merghens, en teghen den avondt veel vergaderden met wasserkeessen ende aenghesteken lichten, waren langh besigh met lesen, ende lof sanghen tot Godt te doen, als willende Godt daer mede te vrede stellen. *Epiphanius Haresi 80.* *Augustinus Haresi 57* *Theodoretus in Epit. div. decret. C. de Baptismo.* Het selve siet men in de Roomsche Kercke ommegeaen, daer men niet alleen inde *Vesperen* en *Matuinen*, met lanternen, en aenghesteken lichten samen komt, maer oock den gheheelen dagh.

Catholijcke Antwoorde.

Soudet oock wel moghelijck wesen / dat de *Quot-baders* de *Massalianen* vooz *kerkers* souden ghehouden hebben / precis om dat si veel baden / ende bede-huyfen hadden / ende lof-sanghen souen tot Godt met wasserkeessen / en lichten? Ick en kan 't niet ghelooben: Ick moet de *Quot-baders* / die *D. Cabeljau* hier neemt tot sijn vooz-deel/erst hooren spreken.

Wat vooz npi gaeden *H. Epiphanius Haresi 80.* De *Massalianen*, seydt hy / vande *Heydenen* afgheworden, en hebben noch de secte der *Joden*, noch die vande *Christenen* omhelst; en worden oock niet gherekent onder de *Samaritanen*, zijn nochtans gantscheli ck *Heydensch*; ende daer sy leeren datter vele goden zijn, en aanbieden nochtans geen van dien, maer bewijzen eere aen eenen, die sy den almoghenden noemen. Sy maken haer sekerer huysen,

huysen, seer breedt, by forme van marckten, de welke sy noemen Bede-pleynen. Dese plaetsen hebben sy gebouwt soo inden Oosten, als in den Westen, nae de wise vande Kercke, daer sy vergaderinghen hebben met groote menigte van aenghesleken lichten, ende flambeuwen. Dan singhen sy sekerer lof-sanghen ter eeren Godts, met de welke sy, uyt groote dwalinghe, meynen Godt te versoenen: maer d'onwetentheydt, de welke altydt verblindt is, heeft haer dit doen uyt hooverdije, ende moet-willigheydt. Sommighe Overigheden, ontfleken met een iever tot de Religie, hebbender vele van haer ghedoodt, om dat sy de waerheydt met valscheydt bedorven, ende durfden, met eene verkeerde naevolghinghe uytdrucken de ghewoonte der Kercke, daer sy nochtans, noch Christenen waren, noch van de Secte der Joden. Sommighe van haer, begravende op sekere plaetsen de lichamen det ghene, die om dese Heydensche goddeloosheit waren ghedoodt, singhen daer de selven lof-sanghen, willen de Martyriani ghenoeemt worden, te weten, om die, de welke ter oorsake vanden afgodischen dienst, de martelie hebben gheleden. Tot hier toe Epiphanius.

Hoe klinkt dit verhael van desen Oudt-bader D. Cabeljan in utwe ooren? om wat reden wilt ghy in de Massalianen veroordeelt hebben als ketterij? oft om hare bede-huysen die sy oprechteden? oft om hare ghebeden/ en lof-sanghen? oft om hare vergaderinghen/ die sy hielden met aenghesleken lichten/ en keerffen? oft om dit altemael samen? Hoe ghy het neemt / 'tzy elck deel in't besonder/ 'tzy allegaer samen / ghy wordt van Epiphanius overtuyghet van bedrog.

Notteert wel dese woorden Epiphaniij: Voor eerst, dat sy hare bede-huysen oprechteden NAE DE WYSE DER KERCKE. Ten tweeden, dat sy met het ontfleken van lichten / singhen van lof-sanghen / houden van vergaderinghen / NAEVOLGHDEN, ende UYTDRVCKTEN DE GHEWOONTE DER KERCKE. Zijn dit niet de eyghen / ende klare woorden van Epiphanius? derhalven/seydt hy/dat-ter vele van dese secte daerom van ieverighe/ en-

de obertollighepdt / ende overmatighepdt met het beronachtamen van hare familien / werck / ende soo boozig ; daer neffens de Schyfturen qualijck verstaende / als of-men noyt en moest ophouden van bidden. Dit is verre van ons / want wy en bidden den heelen dagh niet , soo D.Cabeljau ons toeschryft / veel min doen wy dit / sonder opt op te houden / oft opt te bewijcken / maer wy houden't niet Augustino , de welcke hier seght / dat men daghelijcks moet hebben sekere tijden van bidden: dese onderhouden wy / soo D.Cabeljau wel segdt / als wy de Vesperen singhen / en Matutinen. Verre dan van ons / dat wy souden ghelijck zijn aen de Massalianen.

Maer laet ons noch boozder ondersoecken / waerin besonderlijck / de overmatighepdt, (soo Augustinus dat noemt) ende verkeerde maniere van bidden / (soo Epiphanius spreekt) vande Massalianen ghelegghen was. Dit sal ons dupdelijck segghen den H. Joannes Damascenus *De Heresibus*. De Massalianen, sepdit desen Ondt-badet / seyden, dat hare ghebeden soo veel vermochten , dat sy door de selve , den H. Gheest trecken uyt den hemel, soo dat hy ghevoelt , ende ghevat kost worden ; Sy segghen wonderlijcke dinghen, namentlijck, dat men soo langh , sonder ophouden moet bidden, tot dat men ghevoelt, dat de sonde uytghejaeght wordt ghelijck eenen roock, oft vyer, oft draeck, oft eenighe andere sopdanighe beeste. Wat sy boozder sepdit van hare ghebeden / sullen wy sien inde volgende derde Aenmerkinghe op hare derde ketterije. Merck hier alleen in't boozby gaen / dat Damascenus oock sepdit / dat sy de Autaren, ende Kercken, te weten, van de Rechtsinnighe verachteten, segghende dat het aen de Munnicken niet en betaemde te celebreren de kerckelijcke vergaderinghen, en sacrificie, dat sy haer moesten te vreden houden met ghebeden , die sy moesten doen in Bidt-plaetsen, ende Capellen.

Wat al het boozgaende / make sck nu mijne storreden / ende thoone dat wy in niet een deelken ghelijck zijn aen de Massalianen.

Voor

de godsg-dienstige Magistraten zijn omghe-
bracht / om dat sy dese ghewoonten der Kercke
(doch verkeerdelyck) naevolghden / ende upt-
brachten ? waer sult ghy u nu keeren ? zijn de
Massalianen, om alle dese hoorscypde stucken/veroor-
deelt als ketterg / hoe sult ghy't van maken met
de Recht-sinnighe Kercke van die tijden / de wel-
cke al'tselve pleegde ? is die oock ketterich ghe-
weest in die stucken ? soo strydt dan Epiphanius te-
ghen sijn eyghen leeringhe / ende als hy de Massa-
lianen als ketterg berdoemt/soo berdoemt hy dan
mede/ende sijn-selven/ ende de heele Kercke : Dit
is heel te plomp / ende ongherijmt / soo en heeft
dan Epiphanius de Massalianen niet hoor ketterg ghe-
houden / om dat sy enckelijck bedehuyfen hadden,
vele lof-sanghen songhen, keerffen ontstaken, &c.

Zijn sy om dese actien selve gheen ketterg ghe-
weest/ soo moet het dan op aenkomen op de ma-
niere/ met de welke sy dese ghewoonten der Kercke
naevolghden. Dit noemt Epiphanius eene verkeerde
naevolghinghe vande Kercke : Hy noemt het ver-
blindtheydt, hooverdije, moetwilligheydt, valscheydt de
welcke de waerheydt bederft, &c. maer de andere
Oudr- vaders/ sullen ons/ aengaende dese manie-
re/meer lichtg gheben.

Laet ons eerst hoorzen spreken den H. Augusti-
num *Heresi* 57. De Massalianen, seyd hy/ bidden soo
veel, dat het ongheloovelyck schijnt te wesen : want
nae dien de Heere gheseydt heeft : Men moet altydt bid-
den, ende niet bewijcken : ende den Apostel : Bidt sonder
ophouden ; 'twelck soo alderbest wordt ghenomen, dat-
men daghelijcx sekere tijden van bidden hebbe, sy doen
dit soo overmatigh, dat sy daerom ghevonnist worden,
den naem van ketterg te moeten voeren.

Hier siet ghy dat den H. Augustinus, noch het ma-
ken van bedehuyfen / noch het houden van ver-
gaderinghen/ noch het singhen van lof-sanghen/
noch het bidden met aenghesteken lichten / en
keerffen/ en berdoemt als ketterg / maer encke-
lijck de maniere die sy hielden in't bidden/ dat is/
de ober-

Voor eerst. D. Cabeljau en magh niet segghen / dat sy ketters zijn gheweest / om de daet selve / oft van bede hupsen te maken / oft van daer te bidden / en lof-sanghen te singhen / oft van lichten t'ontsteken; want dit was mede de ghewoonte bande Rechtsinnighe Kercke / soo Epiphanius ghetuyghet / als hy dupdelyck seyd / dat sy hier in naevolghden de Kercke / ende hare ghewoonten nydzuckten. Hy moet dan in dese actien selve / oft de Mafalianen ontschuldighen van ketterij / oft hy moet de Rechtsinnighe Kercke houden booz ketterisch / dit is ongherijnt / Ergo 'tis mede ongherijnt / ons booz ketters te houden in dese stucken.

Ten tweeden. D. Cabeljau en magh niet segghen / dat sy ketters zijn gheweest / om dat sy dooz de ghebeden / wilden Godt te vreden stellen, soo hy seyd / oft versoenen / soo Epiphanius spreect / want wat isser ghemepnder inde Schryfture / als de ghebeden aen te pzyssen / om Godt te vreden te stellen? De Psalmen namelijck / zijn vol van soodanighe spreken.

Ten derden. Soo moet het dan D. Cabeljau noodtsakelijck nemen op hare MANIERE van bidden: Dese / soo Augustinus seght / was overmatigh, ende spruytende upt een grof mis-verstandt vande Schryfture. De overmatigheyd / seght Damascenus, was hier in ghelegghen / dat sy soo langh / ende sonder ophouden wilden ghebeden hebben / tot alderijdt dat den H. Gheest gheboelijck / ende tastelijck upt den hemel soud' dalen / ende hare sonde ooghelijck verdwijnen / oft als eenen roock / oft vyer / oft dzaeck / oft eenighe soodantighe beeste.

Van dit soo overmatigh bidden / ende tot soo een eynde te bidden / hebben wy eenen schrick / verstaende de Schryfturen met Augustino, dat men daghelijck sekere tijden moet houden van bidden (ghelijck wy oock doen.) Soo verre dan is't van daer dat wy aen dese ketters souden ghelijck zijn / booz soo veel als sy ketters waren / dat wy het

Vande Ketterije der Massalianen. 153
het in teghendeel houden met de ghewoonte der
Recht/sinnighe oude Kerke / ende met de leeringhe
van Augustinus, Epiphanius, ende Damascenus, die
dese ketterij verdoemt hebben.

II. AENMERCKINGHE

Op de Ketterije der Massalianen.

D. Cabeljau, Pag. 563.

VAn de *Massalianen* wort ghetuyght, dat sy haer ont-
sloeghen van tijdelijcke besittinghen, becleeden haer
met sacken, stacken de hande uyt, om een aelmoesse t'ont-
fanghen, als niet hebbende. Alle de Munniken belijden niet
te hebben, alle de bedelende Ordens steken de handt
uyt, ende eysschen voor de deuren, als niet hebbende
om te leven. Ecnighe gaen opentlijck in sacken, hayre-
kleederen, &c.

Catholijcke Andwoorde.

**Dit is immers het slechste bescheedt vande
wereldt. Wat wilt hier D. Cabeljau wederom booz
ketterisch ghehouden hebben? oft het ontslaen
van tijdelijcke goederen? oft het bedelen / ende
niet hebben? oft het bekleeden met sacken? wat
van al is hier ketterisch?**

**Het ontslaen van tijdelijcke goederen? soo zijn dan
d' Apostelen / die alles verlaten hebben / soo de
Schrifture seght / mede ketterisch gheweest.**

**Het Bedelen? soo is dan den goeden Lazarus, die
booz de deure vanden Rijcken sat / oock ketter
gheweest.**

**Het Niet hebben? wat sult ghy dan maken van
Christo, die van sijn-selven gheuyghet Luc. 9. 58. dat
sy**